

SZENT ADORJÁN MÁRTIRUMSÁGA

Megjelenés helye: Móricz Zsigmond által szerkesztett antológia (Magvető.

A magyar irodalom élő könyve. Budapest: Kelet Népe, 1940. 320 p.)

Érsekújvári Codex, melyben Temesvári Pelbárt korabeli prédikációk, példák és szentek élete vannak megírva,

Adoryan Ūristennek szerető szente martiromságot szenvedte Maximianos császár miatt eképen.

Mikoron a fejjül nevezett Maximianos császár Nicodemia városában bálványoknak áldoznék, a császár parancsából mindenütt keresztetének a kereszttyének. Némelyik keresik vala a kereszttyéneket kintől való féltekben, némelyek pénznek való örültökben, vagy hogy a szomszéd a szomszédját, gazda a hazabelieket a kínra vonssza. Ezek között hárman megfogattattanak, és a királ eleibe vitettenek. Kiknek a királ monda:

- Nem halottátok-e, mik szeretettenek a kereszttyének ellen?

Ők mondották, hogy: Halottuk, de a te balgatagságos parancsodat megnevevttük.

Azon a királ igen megharaguvék és parancsolá, hogy őket nyers inakkal (vesszükkel) vernéjek, és az ő szájokat kövekkel törnéjek. S meghallgatván mindenkinek mondását, őket megvasztatá és tömlecben rekeszteté.

De ezeknek állhatatosságát Adoryán, ki a vitézek között nagyobb vala, eszében vevé. Mondá a tömlöcözött szenteknek: készeritelek titeket a ti istenetekre, hogy megmongyátok énnekem, hogy mi legyen az érdem, melyet ti ez kinokért vártok. Erre a szentek felelének, hogy „szem nem látta, soha fül nem hallotta, sem embernek szívében nem szállott, mit az Ūristen megszerzett az ő szeretteinek”. Ezt hallván szent Adorján közikben mene és mondá az utánavalóknak: „Számllálatok engemet is ezekhez, mert én is kereszttyén vagyok.”

Hogy ezt hallotta volna a császár és látná, hogy nem akarna az bálványoknak áldoznia, megvasztatá ötöt is és az tömlecben vetette.

Annakutána az ő felesége, Natália meghallá, hogy az ő ura megtömlecezett volna, megszakgatá az ő ruháját sirván és ohajtván. De mikoron meg tudta volna Natália, hogy az ő urát Krisztusnak hitéért temlecezték volna meg, nagy örömmel a tömlecben futá és az ő urának vasait és az többi szenteknek vasait megcsókolgatja vala, mert ő is kereszttyén vala, de a háborúságnak okáért meg nem jelenti vala.

Mondá az ő urának: „Bódog vagy én uram, Adoryán, mert meglelted a gazdaságokat, kiket a te szüleid elhattak, kik nélkül vajudni kezdenek azok, kik mostan sokat bírnak, mikoron majd nem leszen ideje a kereskedésnek, sem a kölcsön vételnek, mikor majd senki senkit meg nem szabadíthat a kinből, sem az atya az ő fijasát, sem az anya az ő leányát, sem a szolga az ő urát, sem szerető barát az ő barátját, sem a gazdagság az urat.”

Annak utána, mikor Natália intette volna az ő urát arra, hogy mindennemű ez világi dicsőséget megutálja és szívében mindenha a mennyégbe igyekeznék, monda neki szent Adoryán: „Ereggy el hugom, mert az én kinvállásomnak idején el hijlak téged, hogy lássad a mi halálunkat.” Ekkor Natália az ő urát ajánlá a többi szenteknek, hogy őtet megbátorítanák, avagy biztatnák.

És ezt mondván házához el méne Natália.

Mikoron Adoryán hallotta volna az ő kinvállásoknak napját, ajándékokat ada az őrizőknek és a szenteket, akik vele valának, kezességen hagyva, önne maga elmenne házához és Natáliát hívá. No mikoron ő menne haza házához, meglátá őt egy személy, ki legottan elfuta és Natáliának megizené, mondván: Adoryán elszabadult. És ime történt, hogy Natália halotta volna s nem hívé s mondván: „Ki szabadította volna el őtet a fogságbul? Ne aggy Isten énnékem azt, hogy az ő fogságbul kiszabadulna és a szentektől elszakadjon.” Mikor ezt monda Natália, jöve egy gyermek azon háztul való, ki monda: „Bizony imhol jó uram, elbocsátották őtet.” Natália azt alejtá (véle), hogy az martiromságtól való féltében futott volna el, igen keservesen sira. És mikoron látta volna őtet Natália, felkele hamar és előtte az ajtót bezárolá és monda: „Távozzék én tőlem, aki istentül el esött és történjék szólni a szájjal, kivel ő Urat megtagadta” és annak utána reá tekintvén monda: „Ő te istentelen nyavalyás, ki kikényszerite téged megfogni amit el nem tőkélhetsz, ki választá el a szentektül, vagy ki hitete el téged, hogy kitérnél a békességnek gyülekezetitül. Mondd meg nékem, mire futottál el, minek előtte az viadal lenne? és minek előtte a kint látnád? miként sebesitenek meg? az nyilat még el sem szalasztották! im én csodálkozom vala, hogy ez istentelen nemzetbül valaki az Istennek adatnék. Jaj énnékem bódogtalannak és nyavalyásnak, mint tegyek, ki szerkesztve vagyok egy gonosz nemzetbelihez s nem engedtetvén énnékem, hogy egy óráig való ideig hivattatnám *mártir feleségének!* De inkább mondattatom hiteszegett feleségének. Egy kevésé lön nyugovásom, de ime immár vagyon holtig való keserűségem. És szégyenségem.”

Ezt hallgatván szent Adoryán, nagyon megörüle, el csodálkozván ez szépséges ifiu asszonyállatnak ő beszédin, kit vött vala házasságra annak előtte csak tizenegy hóval, hogy honnan tudna ezenképen szólni. És örömet hallja vala az ő beszédit, mert ebből gerjedetesebb lesz vala az martiromságra.

Mikoron látná, hogy mennyire keseregne, mondta neki: „Nyiss meg nekem, asszony Natália, mert nem az martiromság elől futottam el, amint te alejtod, de hogy téged, amint megfogadtam vala, hijjalak.”

Natália még se hiszen vala neki, mondván: „Lássátok, miként csalogat engem az a hitesegett és miképen hazudoz ez másik Judás. Fuss el te nyavalyás éntülem, mert én magamat megölöm, hogy meglegeggyl immár.”

No mikoron késnék Natália neki megnyitni, monda neki szent Adorján: „Siess, nyisd meg, mert elmegyek és többet engem nem lácc és annakutána sirsz, hogy engemet én végemnek előtte nem láttál, mert a szenteket hattam kezességen én érettem, azért ha szolgák engem keresvén, nem lelendenek, az ő kínjokat az én kinommal egybe kezdik szenvedni.”

Ezt hallván Natália, megnyitá az ajtót és egymás előtt leesének a földre.

Annak utána együtt menének a temlecebe holott Natália heted napig a szenteknek sebeit nemes kenőccsel kenegeti vala.

Annak utána a szerzett napra és órára a császár eliben hozatá őket. Kik mikoron a kinnak miatta nem járhatnának, vitetnek vala, mint bárányok, kiket szent Adoryán, kezeit háta megé kötözvén követ vala. Annak utána szent Adoryán ösztörün vitették császárnak eleiben.

No mikoron vitetnék, azonközben Natália szól vala őneki mondván: „Lássad én szerető uram, hogy meg ne rettenj, mikoron a kint látod! mert kevés az, amit most szenvedsz, de az legyen nagy vigasság teneked, hogy legottan a szent angyalokkal kezdesz örvendezned.”

Mikoron szent Adoryán nem akara áldozni, nagy nehéz vereséget szenvedett, ezt látá Natália és nagy örömmel el futa a szentekhez, kik temleceben valának. Mondván: „Im az én uram elkezdette az martiromságot.”

És valahányszor az ő urát nagy erős emberekkel vereti a császár, Natália mindenkoron elfuta az szentekhez és az ő urának feleletit megmondá nekik nagy örömmel. No annyira verék szent Adoryánat, hogy az ő béli kijött vala.

Immár annak utána megvasazák ütöt és a több szentekkel megént tömlöcbe veték.

Szent Adoryán gyenge ifju és igen szép ábrázatu volt és huszonnyolc esztendőös vala. Natália tekintvén az ő urát, hogy hátra feküdnék a nagy kinnak és taglásnak miatta: feje alá tevé az ő kezét és monda: „boldog vagy te én szerelmesuram, ki méltó löl a szentek köziben számláltatnod, boldog vagy te én szemem világa én édes uram, hogy te szenvedel azért, ki te érted szenvede. Eregy el, lássad annak a dicsőségét, kinek szerelmiért ezt kin szenveded.”

Meghallá a császár, hogy sok asszonyállatok szolgálnának a szenteknek az temlecben, parancsolá hogy többé be ne bocsátanak őket. Meghallá azt Natália, hogy az asszonynépet oda nem bocsátanak, elvetette haját és firfiu ruhában öltözék és ugy szolgál vala a szenteknek az tömlecben és egyéb asszonyállatokkal is ezt téteti vala jó példa adásnak miatta.

Annakutána Natália kéré az ő urát, hogy ha az örök dicsőségben lenne, imádna ő érette, hogy az uristen ötet ez világon megőrizné szeplőtlenségbe és hogy hamar ez világból kivenné.

Ezt hallván a császár, hogy az asszonyállatok ezt tötték volna, hozata elő vasat, kin az kovácsok mivelnek (üllőt), mely vason mindenkinek lábát eltörnék és eképen ők meghalnának. Fél vala Natália, hogy az ő ura a többinek a kénját látván megrettenne, kéré a dolgosokat, kik ezt cselekszik vala, hogy az ő urán kezdenék el.

No mikoron már őneki elmetélték volna, és szárait eltörték volna, kéré Natália az ő urát, hogy az ő kezeit is hadnája metszeni, kivel az ő társaságához egyenlő lenne, kik több kint szenvedtek volna ő nálánál. Ez meglévén szent Adoryán elbocsátá az ő lelkét Istenhez, az több szentek is, kik az üllőre tarták lábokat ekképpen mind az Uristenhez menének, annakutána parancsolá a császár, hogy a szenteknek testeket megégetnéjek: addig Natália az ő urának kezét az ő kebelében elrejté.

Mikoron immár az szenteknek testeket a tűzbe vetnék, akará Natália is önne magát az tűzben vettetni, de hertelenséggel nagy harmat esék, ki az tüzet megoltá és az szenteknek testeket bántás nélkül meghagyá.

A szentek szenvedének martiromságot Urunk Jézus születésének utána husz héjján háromszáz esztendőben, Natália kedég marada házában és Szent Adoryánnak fél kezét megtartá magának, mely kezét ő életének vigasztalására mindenkoron tisztességgel fejéhez teszen vala.